

УДК [378.147:37.011.3-051]:613

ЩЕРБИНА Ілона Юрївна,

аспірантка кафедри педагогіки вищої школи та освітнього менеджменту,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: ilona777.90@mail.ru

ВИВЧЕННЯ ТА АНАЛІЗ СТАНУ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ

У статті актуалізована проблема формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. Автором визначена сутність понять «здоров'язберігаюче навчання», «готовність майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання», розкриті компоненти готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів та вивчено і проаналізовано стан готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів за такими компонентами як: мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, професійно – технологічний.

Ключові слова: здоров'язберігаюче навчання, професійна готовність, готовність майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання.

Постановка проблеми. Зростання ролі людського фактора в перетворенні сучасного суспільства на демократичних засадах, подальша гуманізація його основ актуалізує проблему здоров'язбереження підростаючого покоління [1; 2]. У вирішенні цієї проблеми велику роль відіграє готовність вчителя до забезпечення умов щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів в практиці загальноосвітньої школи, формування в них здорового способу життя, своєчасного зняття стресогенного впливу процесу навчання на психіку людини, яка зростає.

Майбутній учитель має бути підготовленим до здоров'язберігаючого навчання учнів, що спрямоване на збереження і зміцнення здоров'я учнів, запобігання їх перевтоми у навчально-виховному процесі, подолання негативних впливів навчального процесу на стан здоров'я школярів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових джерел засвідчив, що питання збереження й зміцнення здоров'я були постійною увагою науковців різних часів, від античних філософів (Аристотель, Сократ, Гіппократ, І. Кант та ін.) до сучасних учених, предметом досліджень яких виступили різноманітні аспекти: формування здорового способу життя, валеологічної культури, культури здоров'я (Г. Апанасенко, В. Бобрицька, А. Богуш, Є. Вайнер, О. Ващенко, Г. Власюк, М. Гончаренко, М. Гриньова, Н. Денисенко, О. Дубогай, В. Зайцев, О. Калюжна, Н. Кічук, С. Кириленко, В. Нестеренко, С. Лапаєнко, І. Мурашов, П. Плахтій, С. Свириденко, С. Симоненко, С. Тищенко, А. Турчак, О. Філіп'єва, Н. Хамська, Є. Чернишова, Б. Шиян, І. Яковлева та ін.); формування здорового способу життя молодших школярів (О. Біда, С. Кондратюк, О. Савченко, С. Свириденко та ін.); збереження та зміцнення здоров'я учнів у сім'ї (Т. Жаровцева, С. Корнієнко та ін.); виховання гігієнічних навичок, навчання безпеки життєдіяльності школярів (С. Волкова, Н. Міллер), здоров'язбережувальні технології у підготовці спеціалістів (С. Гримблат, Б. Долинський, Ю. Кобяков, М. Коржова, М. Носко, К. Оглоблін, М. Сентизова та ін.), здоров'язбережувальний простір (Л. Єлькова, В. Ірхін, В. Одінцова, Г. Серіков, С. Сидорчик, Д. Сомов та ін.) тощо.

Натомість аналіз наукових джерел свідчить, що у вітчизняній педагогіці, на жаль, не надається належної уваги теоретичним і методичним засадам формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. Проблема здоров'язберігаючого навчання, пошук шляхів його реалізації у шкільній практиці, зниження дій стресогенних факторів ризику, оздоровлення психологічного клімату школи, підвищення рівня готовності учителів до забезпечення умов збереження і зміцнення психічного й духовно-морального

здоров'я учнів стають все більш актуальними. У зв'язку з цим важливого значення набуває проблема формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів.

Мета статті: вивчити та проаналізувати стан готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів за такими функціонально пов'язані між собою компонентами, як: мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, професійно-технологічний у практиці роботи вищої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дозволяє стверджувати, що під здоров'язберігаючим навчанням розуміється спосіб організації навчання, у процесі якого забезпечується будь-який облік можливостей і здібностей учнів, створюються належні умови для охорони, збереження та зміцнення здоров'я, розвитку їхніх індивідуальних здібностей, максимального розкриття фізичного, психічного, духовного та морального потенціалу, досягнення важливих особистих орієнтирів на здоровий спосіб життя [3; 4; 5].

Професійна готовність майбутнього вчителя до педагогічної діяльності є досить складним полікомпонентним утворенням, яке передбачає систему мотиваційних настанов, знань, умінь і навичок, сформованих професійних здібностей, а також відповідних професійних якостей особистості педагога.

Під готовністю майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання розуміємо психофізіологічний стан майбутнього вчителя, який володіє теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками, системою мотиваційних настанов щодо організації та ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності під час організації навчально-виховного процесу у загальноосвітній школі, спрямованої на збереження, зміцнення та розвиток духовно-морального й психічного здоров'я особистості, потреби у здоровому способі життя.

На нашу думку, у структурі готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання як складного особистісного утворення, виходячи зі специфіки здоров'язбереження, доцільно виокремити такі функціонально пов'язані між собою компоненти: мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, професійно-технологічний.

Мотиваційний компонент готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання визначається нами як система усвідомлених мотивів щодо гуманістичної спрямованості навчання на збереження, зміцнення та розвиток духовно-морального й психічного здоров'я особистості, потреби у здоровому способі життя, стійкий інтерес та установку на систематичне здійснення здоров'язберігаючого ресурсу навчання.

Когнітивний компонент готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання розглядаємо як систему знань та умінь здорового способу життя, засвоєних у процесі вивчення матеріалу базових дисциплін, технологій попередження стресових ситуацій у навчальній діяльності, здоров'язберігаючу спрямованість дій учасників освітнього процесу.

Емоційно-вольовий компонент готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання визначається як комплекс набутих способів та дій щодо збереження і зміцнення власного здоров'я та здоров'я учнів.

Професійно – технологічний компонент готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання розглядаємо як систему набутих студентом умінь і навичок моделювання професійної діяльності з організації навчально-виховного процесу на основі здоров'язберігаючих технологій, розроблення і застосування прийомів збереження і зміцнення здоров'я у процесі навчання, просвіти учнів щодо зростання ціннісного ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей, розширення бази знань про здоров'язбережувальну поведінку й удосконалення умінь і навичок збереження індивідуального здоров'я на рівні духовного, соціокультурного й фізіологічного складників.

Формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів є однією із головних завдань підготовки його в системі університетської освіти [6]. Успіх

вирішення цього завдання передбачає необхідність виявлення початкового рівня цього складного особистісного утворення як характеристики педагогічного професіоналізму.

Основними методами діагностичного дослідження були бесіди, анкетування, систематичне спостереження, самооцінка, тестування.

За допомогою опитування з'ясувався характер мотивів студентів до здоров'язберігаючого навчання учнів. Отримані дані свідчать про те, що в основному студенти позитивно ставляться до здоров'язберігаючого навчання учнів, віддаючи йому перевагу над традиційним. При цьому 57,1 % опитаних студентів виявили цікавість до здоров'язберігаючого навчання учнів, але тільки 16,4 % з них виявили бажання одержати інформацію про методику і технологію здоров'язберігаючого навчання. Крім того, 24,6 % опитаних студентів вважають, що переважання прийомів традиційного підходу на заняттях в університеті не стимулює в них установку на здоров'язберігаюче навчання учнів.

Так, 15,8 % студентів вважають, що ні традиційне, ні здоров'язберігаюче навчання не відіграють значної ролі в їхньому професійному становленні, а 5,7 % відзначали, що тільки в школі можна говорити про те, що потрібно чи корисно, тому в них негативна установка до спроб викладача внести які-небудь зміни в навчальний процес вищої школи. Необхідно зауважити, що лише 16,8% опитаних студентів усвідомлюють необхідність самовдосконалення для успішного оволодіння методикою і технологією здоров'язберігаючого навчання учнів.

У ході діагностичного дослідження визначався рівень сформованості у майбутніх учителів знань з теорії здоров'язберігаючого навчання та необхідних умінь як складових когнітивного компонента їхньої готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів. Респондентам було запропоновано назвати знання, які потрібні вчителю для реалізації здоров'язберігаючого навчання учнів. Так, 61,9 % опитаних вказали, що важливими є знання сутності та специфіки здоров'язберігаючого навчання; 16,8 % респондентів назвали знання вікових особливостей учнів; а 21,3 % – знання методів і форм організації здоров'язберігаючого навчання учнів. Зібрані дані свідчать про недостатню сформованість у майбутніх учителів когнітивного компонента готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів. Тому зусилля викладачів вищої школи повинні бути спрямовані на забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів.

У ході опитування встановлено, що причиною труднощів в організації здоров'язберігаючого навчання є не сформованість у майбутніх учителів емоційно-вольового компоненту готовності. До них насамперед необхідно віднести вольові якості та здатність до співпереживання, емоційного сприйняття оточуючих, емоційного настрою на професійну діяльність.

Нами вивчалися емоційна напруга, самопочуття студентів у процесі навчальної роботи. У ході діагностичного дослідження виявлялася оперативна оцінка самопочуття, активності і настрою студентів за допомогою опитувальника САН. На основі зібраних даних встановлено, що 51,0% опитаних студентів мають емоційно сприятливий стан, а 49,0% - несприятливий емоційний стан. Під час вивчення емоційного навантаження було виявлено із високим рівнем тривожності, несприятливими емоційними відношеннями 37,0% опитаних студентів, із середнім рівнем тривожності, несприятливими емоційними відношеннями – 46,0% опитаних студентів, із низьким рівнем тривожності, несприятливими емоційними відношеннями – 17,0% опитаних студентів. Ситуації, що мають місце на навчальних заняттях, негативно впливають на нервову систему студентів у цілому. Зняття негативних факторів, впливаючих на психічне здоров'я студентів, обумовлює необхідність забезпечення системи конкретних заходів, спрямованих на зняття негативних емоцій і настрою, використання засобів досягнення взаємопочуття, прийняття себе через самооцінку і оцінку інших; виявлення особистісних цінностей і актуалізації особистісних ресурсів по зняттю емоційної напруги у ході навчальної роботи.

Успіх у здоров'язберігаючому навчанні залежить не лише від професійних знань і вмінь вчителя, але і від його емоційно-вольової сфери. Для виявлення рівня розвитку емпатії було використано модифікований варіант проєктивного методу «Незакінчені речення». За допомогою цієї методики виявлявся рівень сформованості чотирьох компонентів емпатії: розвиненість рефлексії, поведінка суб'єкта, спрямованість на облік емоційного стану інших людей, розвиненість емоційної ідентифікації.

Очевидним є той факт, що, незважаючи на досить високі показники розвитку компонентів емпатії у майбутніх учителів (досконалий рівень розвиненості рефлексії склав 18,9 %, а досконалий рівень розвиненості емоційної ідентифікації 18,6 %), превалюють елементарний та базовий рівні сформованості у студентів здатності до співпереживання. Так, елементарний рівень розвитку таких компонентів емпатії як розвиненість рефлексії та поведінка суб'єкта, вмотивована рівнем його моральної свідомості склав 34,8% та 44,7 % відповідно. Елементарний рівень розвитку вищезгаданих компонентів домінує за всіма показниками. Досягнення високих результатів під час реалізації здоров'язберігаючого навчання учнів потребує від майбутнього вчителя достатнього та досконалого рівня розвитку сукупності таких професійно-значущих вольових якостей як самокритичність, цілеспрямованість, самовладання і витримка, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність.

За допомогою систематичного спостереження й тестування було виявлено рівень розвитку вольових якостей майбутніх учителів. Під час тестування студентам пропонувалося оцінити у себе рівень сформованості вищезазначених якостей у балах від 1 до 4: 1 відповідає елементарному рівню розвитку вольових якостей; 2 – базовому; 3 – достатньому; 4 – досконалому.

Зібрані факти свідчать про те, що елементарний і репродуктивний рівні сформованості вольових якостей майбутніх учителів домінують над достатнім і досконалим, особливо за такими показниками як самостійність (57,2% елементарний рівень), самовладання і витримка (35,2 % елементарний і 38,4 % базовий рівень) та ініціативність (31,9 % елементарний і 42,2 % базовий рівень).

Проте, такі вольові якості як цілеспрямованість і рішучість сформовані на досконалому і достатньому рівнях. Так, досконалий рівень розвитку сформованості цілеспрямованості складає 34,1 %, достатній – 27,3 %, що дозволяє зробити припущення, що за умови досконалого рівня розвитку мотиваційного компонента готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів, майбутні учителі будуть спроможні досягти поставленої мети у збереженні і зміцненні здоров'я учнів засобами навчання.

У процесі діагностичного дослідження виявлявся рівень сформованості показників професійно-технологічного компонента готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. Для діагностування уміння долати стресові ситуації у навчанні пропонувався тест «Нові підходи до організації навчання». Студенти повинні були сформулювати до запропонованої ситуації проблемні запитання, узагальнити й зробити висновки. Проведене тестування свідчить про те, що 27,0 % студентів не справилися із завданням, обмежившись переказом запропонованої ситуації. Узагальнення й аналіз проблеми був відсутній, питання були позбавлені оздоровчого змісту, висновок за змістом педагогічних дій абстрактний. Здатність до здоров'язбережувального ефекту навчання є необхідною передумовою успішного використання технології здоров'язбереження, яка спрямована на подолання стресових ситуацій у навчальній роботі. Однак отримані дані показали, що тільки 8,9 % другокурсників, 22,4 % третьокурсників, 33,3 % студентів четвертого та 26,9% п'ятого курсів справилися із запропонованим завданням. Зібрані факти свідчать про те, що переважає елементарний рівень сформованості уміння подолання стресових ситуацій у навчанні майбутніх учителів, що не може не позначитися негативно на рівні їхньої готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів. Крім того, більшість студентів четвертого (76,6 %) і п'ятого (81,6 %) курсів визнає необхідність здоров'язберігаючого навчання. Але в той же час більше 60,0 % із них, після проходження

педагогічної практики в школі, відзначили, що їх дії зі збереження і зміцнення здоров'я учнів дидактичними засобами гальмувалися зайвою заформалізованістю педагогічного процесу, прагненням методистів і вчителів тримати під контролем кожен їхній крок та дії. Тому 67,5 % студентів 5-х курсів не задоволені своєю практичною підготовленістю до діяльності по збереженню і зміцненню здоров'я учнів засобами навчання.

Для одержання об'єктивної картини про професійно-технологічний компонент готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів їм було запропоновано серію завдань різних рівнів: репродуктивного, продуктивного та творчого. Вибір типів завдань був вільним. Репродуктивний тип завдань передбачав ситуацій-ілюстрації, орієнтовані на думку педагогічних авторитетів. Продуктивний тип завдань передбачав міркування студентів над навчальною проблемою, оздоровчої спрямованості. Творчий тип завдань був розрахований на здатність студентів висловити оригінальний підхід до вирішення навчальної проблеми, переконати учасників діалогу у вірогідності та об'єктивності своєї позиції. На етапі діагностичного дослідження студенти віддали перевагу репродуктивному типу завдань. На жаль, відсоток виконання творчих завдань досить низький, що дозволяє говорити про елементарний рівень творчих здібностей майбутніх учителів. Виконання завдань показало, що у значної частини студентів недостатньо виражена відкритість їхньої особистості до нового, невідомого (49,7 %), уміння спостерігати, аналізувати, відстоювати свій погляд (67,9 %), формулювати проблему, нестандартно підходити до її вирішення (79,2 %), широта кругозору й ерудиція (61,9 %), творче мислення (70,3 %), потреба в інноваційних діях (82,1 %). Елементарний рівень цих характеристик особистості не може не позначитися негативно на рівні готовності студентів до здоров'язберігаючого навчання учнів.

Діагностичне дослідження показало, що на більшості нами відвіданих заняттях (80,5 %) студенти не орієнтуються на рефлексивність дій у навчальному процесі. Тільки 10,0 % викладачів акцентували їхню увагу на ролі рефлексії в професійному зростанні й адаптації до майбутньої професійної діяльності. Результатом такого становища було виявлено утруднення студентів, що виникали в них при фіксуванні стану свого розвитку, що є необхідною умовою успішного формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. Бесіди зі студентами 1-2 курсів показали, що багато з них не мають уявлення про специфіку власної пам'яті, уваги, мислення, свої пізнавальні можливості. Крім того, вони не бачать залежності між рівнем власного розвитку та пізнавальних сил і успішністю їхньої навчальної роботи у збереженні та зміцненні здоров'я учнів.

У ході діагностичного дослідження кожен студент, що брав участь у дослідженні, оцінював у балах ступінь прояву в себе тієї чи іншої якості, що виступає показником готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів: 4 бали – показник виражений оптимально; 3 бали – яскраво; 2 бали – достатньо; 1 бал – виражений слабо або відсутній взагалі. Зібрані факти фіксувалися в спеціальних картках. На основі цих карток на кожну групу складалася зведена таблиця. З урахуванням результатів визначався середній бал виразності всіх показників, що характеризують готовність майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. На основі середнього балу визначався рівень сформованості цього складного особистісного утворення. Серед студентів, які брали участь у діагностичному дослідженні, до досконалого рівня готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів віднесено 4,2 %, до достатнього – 16,7 %, до базового – 29,2 %, до елементарного – 48,9 %.

Висновки. Аналіз одержаних даних свідчить про те, що у студентів за всіма компонентами готовності до здоров'язберігаючого навчання учнів превалюють елементарний та базовий рівні. Досконалий рівень характерний лише для мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. Це говорить про те, що студенти позитивно ставляться до здоров'язберігаючого навчання, усвідомлюють його роль і значення у навчальному процесі для збереження і зміцнення

здоров'я учнів. Однак для його ефективного використання у майбутній професійній діяльності їм заважає елементарний рівень когнітивного, емоційно-вольового, професійно-технологічного компонентів готовності. Недостатньо розвиненими є організаційні, комунікативні, конструктивні вміння майбутніх учителів, без достатнього рівня розвитку яких неможливий успіх і результат збереження і зміцнення здоров'я учнів у навчальному процесі. Причини такого становища слід шукати в методиці і технології педагогічного процесу, недостатній увазі до студентів, до їх бажання самостійного вибору способів роботи з навчальним матеріалом, у переважанні монологічного навчання над діалогічним навчання майбутніх фахівців, у неефективній підготовці майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів у вищій школі. Викладання навчальних дисциплін ґрунтується переважно на традиціях, принципи охорони і збереження здоров'я ігноруються в організації навчальних занять у вищій школі.

Організація педагогічної практики не націлена на реалізацію здоров'язберігаючого навчання в практиці загальноосвітньої школи. Виходячи на педагогічну практику, студенти 4 та 5 курсу не мають цілісного уявлення про особливості здоров'язберігаючого навчання учнів, не володіють його методикою і технологією. Як свідчать факти, пасивність студентів-практикантів у вирішенні навчальних завдань пояснюється збідністю знань про можливості навчання у збереженні і зміцненні здоров'я учнів, несформованістю механізму міжособистісного спілкування на принципах педагогічної взаємодії, співпраці і співтворчості, елементарним рівнем конструктивних, організаційних і комунікативних умінь. Вище зазначене дає змогу говорити про необхідність цілеспрямованої, систематичної роботи щодо формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів. У процесі підготовки необхідно забезпечити умови, у яких студенти удосконалювали б комунікативні, організаційні й конструктивні вміння, вміння попереджати стресові ситуації у навчанні, використовувати знання з методики і технології збереження і зміцнення здоров'я учнів дидактичними засобами.

Список використаної літератури

1. Долинський Б.Т. Методологія здоров'язберігаючої діяльності майбутнього вчителя початкової школи : [монографія] / Долинський Борис Тимофійович. – Одеса : Видавець М.П. Черкасов, 2010. – 266 с.
2. Линенко А.Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності / А.Ф. Линенко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 125–132.
3. Гонтаровська Н. Діяльність навчального закладу в контексті школи сприяння здоров'ю / Н. Гонтаровська // Директор школи. – 2007. - № 39. - С. 29–31.
4. Ликова В. Психотерапевтичний підхід як один із шляхів підвищення якості освіти / В. Ликова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. - № 2. – С. 20–29.
5. Панькова Н. Організація здоров'язпрямованої діяльності навчального закладу / Н. Панькова // Директор школи (Шкільний світ). – 2013. - № 4. – С. 1–5.
6. Теоретические основы здоровьесберегающей деятельности учителя: Коллективная монография под ред. д.п.н., проф. Л. Кондрашовой и д.п.н., проф. А. Клим-Климашевской. – Седльце – Черкасы: УПХ – ЧНУ им. Б. Хмельницкого, 2014. – 314 с.

References

1. Dolinsky, B.T. (2010). In B. T. Dolinsky (Ed.). *Methodology of the health-saving activity of the future elementary school teacher*. Odessa: Publisher MP Cherkasov, 266 (in Ukr).
2. Lynenko, A. F. (1995). The readiness of future teachers to educational activities. *Pedagogika i psihologiya (Pedagogy and Psychology)*, 1, 125-132. (in Ukr.)
3. Hontarovska, N. (2007). Activities of the institution in the context of school health promotion. *Director shkolu, litseyu, gimnazii (Director of the school, lyceum, gymnasium)*, 39, 29-31. (in Ukr.)
4. Lykov, V. (2006). Psychotherapeutic approach as a way of improving the quality of education. *Director shkolu, litseyu, gimnazii (Director of the school, lyceum, gymnasium)*, 2, 20-29. (in Ukr.)
5. Pankova, N. (2013). The organization of the directed health activity of the institution. *Director shkolu (Shkilmuy Svit) (Director of School (School World))*, 4, 1-5. (in Ukr.)
6. *Theoretical basis of health-saving activities of the teacher* (2014). In L. Kondrashova, A. Klim-Klimashevskaya (Ed.). Siedlce–Cherkasy (in Russ.)

SHCHERBINA Ilona,

Postgraduate Student of Department of Pedagogy of High School and Educational Management,
Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University
e-mail: ilona777.90@mail.ru

RESEARCH AND ANALYSIS OF AWARENESS AMONG FUTURE TEACHERS FOR HEALTH-SAVING EDUCATION OF PUPILS IN SCHOOL.

***Abstract.** Introduction. Analysis made in scientific sources bears the witness to gloomy fact that national pedagogy does not pay due attention to theoretical and methodic elements in preparation of soon-to-be teachers for health-saving education of pupils in school. The problems of health-saving education, searching the ways to implement it in schooling practices, mitigation of stress factors, enhancement of psychological climate in school, upgrading the readiness status of teachers to provide safe conditions for improvement of mental and moral health of schoolchildren are gaining high importance nowadays. Therefore the subject of developing the awareness among future teachers for health-saving education of pupils in school is becoming essential.*

Purpose. Object of the article: is to study and analyze the status of awareness among future teachers for health-saving education of pupils in accordance with such interfunctional components as: motivational, cognitive, emotional-volitional, professional elements in practices of high school.

Methods. The main techniques used in diagnostic study were interviews, questioning, systematic observations, self-assessment, testing.

Results. The main findings of the study – Analysis of the results obtained gives evidence that elementary and basic levels of awareness for health-saving education of pupils in terms of all mentioned components are prevailing among university students. Advanced level of awareness among future teachers for health-saving education of pupils was noted only in regards to motivational component. It means that students have positive attitude to health-saving education, they realize its role and importance in education process for maintenance and enhancement of health among pupils. However elementary level in cognitive, emotional-volitional and professional components of awareness is the constraint for its efficient implementation in their future activity. Also organizational, communicative, constructive skills of future teachers were found poor. These skills are crucial and it is impossible to achieve success and fruitful results in maintenance and enhancement of health among pupils in process of education if they are underdeveloped. The causes of the present situation go to methodology and techniques of pedagogical process, lack of attention to students and their will to choose individual ways of dealing with educational materials, monological teaching prevailing over dialogical one and inefficient training given to future teachers for health-saving education of pupils in high school. Teaching the educational subjects is based mainly on traditions whereas the principals of health and safety are being ignored in process of classes organization in high school.

Originality. Scientific novelty of the research – The author determines such concepts as «health-saving education», «awareness of health-saving education among future teachers», the author also unravels the components of awareness for health-saving education of pupils among future teachers and analyzes the status of readiness of teachers to health-saving education of pupils in accordance with such components as: motivational, cognitive, emotional-volitional and professional.

Conclusion. Conclusions and specific proposals of the author: the diagnostic study conducted gives a chance to urge on necessity of purposeful and methodical work in order to raise up the awareness of health-saving education of pupils among future teachers. There is need to provide the conditions suitable for university students to improve communicative, organizational, constructional skills, ability to prevent stress situations in the course of education and use knowledge in methods and techniques for maintenance and enhancement of pupils' health applying didactic approaches.

Key words: health-saving education, professional awareness, awareness of health-saving education among future teachers.

Одержано редакцією 06.04.2016
Прийнято до публікації 13.04.2016